

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3054/2024. (II. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.37.675/2022/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Grád András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Kúria Kfv.V.37.675/2022/7. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 29.K.702.343/2021/32. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, a XIII. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozva.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt ügy lényege a következő. Az indítványozó az alapügy felperese, aki mint légitársaság parancsnok 2016. július 4-én egy kft. tulajdonában álló légitársasággal repülést tervezett végrehajtani Tököl Repülőtérre (a továbbiakban: Repülőtér), amely nem nyilvános (magán) fel- és leszállóhelyként üzemelt. A bekötőút végén, a hangár előtti gurulón összeütközött egy tehergépjárművel. Az ütközés eredményeként a légitársaság és a teherautó is megsérült. A légitársaság az ütközéskor megállt, a teherautó megállás nélkül továbbhajtott, mert annak vezetője nem észlelte az ütközést. A felperes a bal szemével nem lát 100%-osan, az ütközés napján azonban rendelkezett érvényes repülőorvosi minősítéssel, és az érintett légitársaság érvényes légialkalmassági bizonyítványa volt, a teherautó műszaki érvényessége viszont azt megelőzően lejárt.
- [3] Az Építési és Közlekedési Miniszter mint a Technológiai és Ipari Miniszter jogutódja (az alapügy alperese) a 2017. augusztus 16-án kelt LKH/38743-17/2017-NFM számú határozatával figyelmeztetésben részesítette a teherautó vezetőjét, a Tököl Airport Zrt.-t (a továbbiakban: Zrt.), mint a Repülőtér tulajdonosát és üzemeltetőjét mint az egyik hangárt üzemeltető céget (amelynek a teherautó szállított) és a felperest. Emellett a Zrt.-t kötelezte, hogy a határozat kézhezvételétől számított harminc napon belül a hatóság számára jóváhagyás céljából nyújtson be új repülőterrendet, továbbá kötelezte, hogy kizárólag a hatóság által jóváhagyott repülőterrendet alkalmazza. Kötelezte a Zrt.-t arra is, hogy hozzon létre repülőter repüléstájékoztató szolgálatot.
- [4] Az alperes határozatának az indítványozóra vonatkozó indokolása szerint a bizonyítékok alapján kiszámítható, hogy a gurulás megkezdésének pillanatában a teherautó a repülőgéptől balra, kb. a bal szárny meghosszabbított vonalában közlekedett. Az indítványozó bármilyen szorosan is kötötte be a hevederét, ha a gurulás megkezdésének pillanatában balra 90 fokra kinézett volna a kabinból, biztosan látnia kellett volna az ott közlekedő teherautót, a gurulás biztonságos végrehajtásáért pedig a légitársaság parancsnoka felel. Az indítványozó a gurulás megkezdésekor elmulasztotta a gurulóút balról érkező forgalmának ellenőrzését, ezáltal nem tett meg mindent az összeütközés elkerülése érdekében, így megsértette a Bizottságnak a közös repülési szabályok és a léginavigációs szolgáltatásokra és eljárásokra vonatkozó működési rendelkezések meghatározásáról szóló 923/2012/EU végrehajtási rendelete (a továbbiakban: SERA) 3201. és 3225. pontjait, ezért az indítványozóval szemben az alperes figyelmeztetést alkalmazott a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény (a továbbiakban: Lt.) 50/A. § (4) bekezdése alapján.
- [5] 1.2. Az indítványozó keresettel fordult a bírósághoz az alperes határozatának hatályon kívül helyezése érdekében. Elsődlegesen vitatta a határozatban hivatkozott 57/2016. (XII. 22.) NFM rendelet alkalmazhatóságát. Álláspontja szerint az összeütközés időpontjában hatályos 16/2000. (XI. 22.) KöViM rendelet alapján kellett volna eljárni és annak alkalmazásával a felelőssége nem állapítható meg, mert a jogszabály a légitársaságok elsőbbségét írja elő a földi járművekkel szemben, valamint azt, hogy az irányítótoronynak ellenőrzést kell végeznie a balesetek elkerülése érdekében. A határozat hiányos, mert az alperes nem vette figyelembe, illetve nem alkalmazta a SERA irányadó 3210. 4. pontját (a személyek és földi járművek mozgása a repülőtereken cím alatt); továbbá nem vizsgálta a földi jármű és a légitársaság mozgását, a járművek egymáshoz viszonyított mozgását, a

légijárműből való kilátás szélső határait, a repülőtérrendet, a légiirányítás megfelelőségét, a torony rádióforgalmát és engedélyeit. Az alperes olyan szakkérdésekben nyilvánított véleményt, amely alapvetően igazságügyi szakértői kompetenciába tartozik, azonban a hatóság jogszerűtlenül nem rendelt ki igazságügyi szakértőt, továbbá tévesen alkalmazta a SERA 3210. Általános Szabályok II. fejezetének összeütközések elkerülésére vonatkozó részét, mert az kizárólag a légi összeütközésekre vonatkozik.

- [6] A Fővárosi Törvényszék a 2020. január 23-án hozott 29.K.700.316/2019/17. számú ítéletével (a továbbiakban: Előzményi ítélet) az alperes határozatát az indítványozó vonatkozásában tett megállapítása körében hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte. A törvényszék megállapította, hogy az alperes súlyos eljárási jogszabálysértést követett el, amikor a kabinból való kilátás kérdésében nem rendelt ki igazságügyi szakértőt.
- [7] Az alperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a 2021. február 3-án hozott Kfv.III.37.378/2020/6. számú végzésével az Előzményi ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A kúriai végzés szerint az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 3. § (3) bekezdés harmadik mondatában foglaltakba ütköző módon nem tájékoztatta a feleket a bizonyítási kötelezettség körében, valamint jogszerűtlenül róta az alperes terhére a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 58. § (1) bekezdésének megsértését, mert az alperes – lévén Magyarországon az egyetlen légügyi hatóság – nyilvánvalóan rendelkezik az ügy megítélésére szempontjából szükséges megfelelő szakértelemmel.
- [8] 1.3. A Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság a 2022. április 7-én kelt 29.K.702.343/2021/32. számú jogerős ítéletével (a továbbiakban: jogerős ítélet) az indítványozó keresetét elutasította. A törvényszék az ítéletének indokolásában elsődlegesen azt emelte ki, hogy a perben kizárólag az indítványozóval szemben a határozatban rögzített jogsértés megállapításának és a vele szemben alkalmazott figyelmeztetésnek a jogszerűségéről kellett döntenie, amelybe nem tartozik bele a Repülőtér üzemeltetés szabályozottságának, a tehergépjármű vezetője felelősségének, a repülőgépben keletkezett kárért való felelősségnek a vizsgálata és az 57/2016. (XII. 22.) NFM rendelet indítványozó által állított esetleges hibás alkalmazása sem, mert az ő esetében e jogszabályt nem vették figyelembe.
- [9] A jogerős ítélet az alkalmazandó jog kapcsán a tököli Repülőtérre is irányadónak tekintette a SERA rendeletet, felhívta annak 3201. általános szabályát (a repülőgép-parancsnoknak mindent meg kell tennie az összeütközés elkerülése érdekében), és a SERA 3225. rendelkezését (a légijármű köteles figyelni a repülőtéri forgalmat az összeütközések elkerülése érdekében). Ezekből a Törvényszék arra a következtetésre jutott – szemben az indítványozói érveléssel, amely a tehergépjármű vezetőjének elsőbbségadási kötelezettségéből kizárólag a tehergépkocsi vezetőjének felelősségét vezette le –, hogy az indítványozó SERA rendelet általános szabálya alapján fennálló kötelezettsége és felelőssége független attól, hogy a tehergépjármű repülőtéri közlekedésére milyen előírások vonatkoztak és hogy annak vezetője ezen előírásokat megsértette. A törvényszék alaptalannak tartotta az indítványozónak azt a hivatkozását is, hogy a SERA felhívott rendelkezései kizárólag a légijárművek légtérben való közlekedésére vonatkoznak. A jogerős ítélet rögzítette, hogy az alperes megalapozottan állapította meg, hogy az indítványozó megsértette a SERA rendelet 3201. és 3225. pontjait és az Lt. akkor hatályos 50/A. § (4) bekezdése alapján jogszerűen alkalmazott vele szemben figyelmeztetést.
- [10] 1.4. A jogerős ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria a Fővárosi Törvényszék 29.K.702.343/2021/32. számú ítéletét, az alkotmányjogi panasszal támadott határozatával hatályában fenntartotta.
- [11] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Kfv.V.37.675/2022/7. számú ítélete és a jogerős ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve az Alkotmánybíróságtól, mivel azok – álláspontja szerint – sértik az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdés szerinti „tulajdonvédelem alapját”, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes bírósági eljárásból való jogát.
- [12] Az indítványozó szerint a tisztességes eljárás követelményének részeleme, hogy a bíróság ítéletében megvizsgálja az indítványozó valamennyi érdemi érvét. A tények tekintetében szükséges, hogy a bíróság jogosult legyen újra megvizsgálni azon tényeket, amelyek központi jelentőségűek az indítványozó ügyében.
- [13] A bizonyítási teherre vonatkozó szabály nem alkalmazható úgy, hogy az a bírósági eljárás, a bírósághoz fordulás jogát kiüresítse, formálissá tegye. A törvényszéknek valamennyi rendelkezésre álló bizonyítékot értékelnie és mérlegelnie kellett volna, ennek hiányában a mellőzésük indokát kellett volna adnia. Önmagában az, hogy

újabb szakértő kirendelésére a feleken kívül eső körülmények miatt ténylegesen nem kerülhetett sor, nem mentesíti a törvényszéket a tisztességes eljárás követelményei közé eső bizonyítási, mérlegelési és indoklási kötelezettsége alól. A szakértők eltérő véleménye miatt, valamint az ellentétes szakértői vélemények miatt az ügy eldöntése tárgyában a törvényszék akkor is köteles lett volna a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésére és indokolás során szempontjainak rögzítésére, ha további szakértő kirendelésére nem kerül sor.

- [14] A bizonyítási teher jogszabályi rendelkezéseit a bíróság a konkrét ügy egyedi körülményeinek figyelembe vételével értelmezte és alkalmazta, mindez pedig a bírósághoz fordulás jogának kiüresítését jelentette. Mindez azáltal valósult meg, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárás sikerességét egy olyan bizonyítási mód alkalmazásához kötötte, amely az adott helyzetben lehetetlen volt, míg a további, rendelkezésre álló bizonyítékok értékelését, a szakvélemények ütköztetésével a megfelelő következtetések levonását mellőzte.
- [15] Az indítványozó szerint a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben csak a meglévő szakvélemények következtetéseinek levonásával tudott volna hatékonyan dönteni. A törvényszék a szakértői vélemények értékelése körében önmagában a bizonyítási teher indítványozóra történő kiosztásával jogszerűen nem mentesülhetett volna az eljáró bíróságot terhelő értelmezési, bizonyítási eljárás eredményének értékelési kötelezettsége, valamint az ahhoz kapcsolódó indokolási kötelezettség alól.
- [16] A törvényszék köteles lett volna a bizonyítási eljárás során keletkezett bizonyítékok mérlegelésére a jogvita érdemi eldöntése érdekében, az eljáró bíróságok által kirendelt, illetve engedélyezett és ítéletük alapjául figyelembe vett szakértői tevékenység és szakértői vélemény hiányosságai és hibái következtében beálló alapjogsérelmért az eljáró bíróságok viselik a felelősséget.
- [17] Az indítványozó utalt arra is, hogy kereseti kérelmében vitatta „az alperes általi megfelelő jogalkalmazást”, mert a fent kifejtettek szerint az alperes határozatában hivatkozott a légiforgalmi szolgálatok ellátásának és eljárásainak szabályairól szóló 57/2016. (XII. 22.) NFM rendeletet (a továbbiakban: NFM rendelet) az alperes tévesen és jogellenesen alkalmazta annak ellenére, hogy az indítványozó szerint az összeütközés időpontjában hatályos, a légiforgalom irányításának szabályairól szóló 16/2000. (XI. 22.) KöViM rendelet (a továbbiakban: KöViM rendelet) alapján kellett volna az alperesnek és a bíróságnak eljárnia. A megfelelő és hatályos jogszabályi rendelkezés alkalmazásával a felelőssége nem állapítható meg, ugyanis e jogszabály egyértelműen rendelkezik e körben, és a légi járművek elsőbbségét írja elő a földi járművekkel szemben, valamint azt, hogy az irányítótoronynak ellenőrzést kell végeznie a balesetek elkerülése érdekében. Az érintett bírósági ítéletek sem a jogszabály alkalmazhatósága, sem pedig a SERA irányadó 3210. 4. pontjának mellőzése tekintetében érdemi döntést, sem pedig indokolást nem tartalmaznak. Ennek következtében a megfelelő jogalkalmazás hiánya és az indokolás elmaradása az Alaptörvény „I. cikk (3) bekezdésben rögzített alapjogot”, valamint a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjog megsértését eredményezte.
- [18] Az eljárás alapját képező eset időpontjában még hatályban nem volt anyagi jogi rendelkezéseket tartalmazó jogszabály alkalmazása, valamint az eset időpontjában hatályos jogszabály mellőzése „a visszamenőleges hatály gyakorlati megvalósulását jelenti”, amely sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot. E szempont alapján az indítványozó állítása szerint neki egy akkor még nyilvánosan nem megismerhető jogszabályi rendelkezés szerint, pontosabban egy jogszabályi garancia – a repülőtér üzemeltetésével kapcsolatos felelősségi szabály – hiánya szerint, azt figyelembe véve kellett volna eljárnia. Ez az elvárás azonban „nem egyeztethető össze a tisztességes eljárás alapjogi követelményével”.
- [19] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének vélt sérelme körében kiemelte, hogy a merevszárnyú légi jármű, mint fizikai, materiális vagyonelem értékének csökkenése harmadik személy ráhatása által olyan kérdéskört képez, amely része „a tulajdon védelméhez, mint alapjognak a biztosításához fűződő állami aktív kötelezettségnek”. E kötelezettség teljesülése „a tagállami bírósági szervezet útján lett volna biztosítandó jelen esetben”, azonban „az érdemi módon a fent kifejtettek szerint nem érvényesült”, ezzel „a tulajdonijog védelmének eszenciális tartalmát kiüresítve, figyelmen kívül hagyva”.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság főtítkára 2023. június 9-én kelt levelében hiánypótlásra hívta fel az indítványozót. Az indítványozó indítványát a főtítkári felhívásra határidőben kiegészítette.
- [21] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.

- [22] 4.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az indítványozó részére a Kúria ítéletét 2023. március 2-án kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt 2023. április 28-án nyújtotta be a bírósághoz, így a panasz határidőben érkezett.
- [23] 4.2. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, érintettsége a támadott ítéletekkel összefüggésben fennáll.
- [24] 4.3. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [25] Az indítványozó megjelölte az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, továbbá indokolta, hogy a sérelmezett bírói döntések álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az indítványozó továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [26] 5. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján alkotmányjogi panasz csak Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. Az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott I. cikk (3) bekezdésében foglalt szabály az alapvető jogok korlátozására általában vonatkozó előírásokat tartalmazza, olyan alapjogot nem, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható lenne [lásd például: 3478/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [11]; 3321/2023. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3484/2022. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [27]].
- [27] 6. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [28] Az indítvány három önálló indítványelemből áll. Az indítványozó az „I. cikk (3) bekezdés, XIII. cikk és a XXVIII. cikk (1) bekezdés által deklarált alapjog” sérelmét egyrészt a szakértői véleményekkel kapcsolatos jogsértésekre tekintettel, másrészt a KöViM rendelet alkalmazásának mellőzése következtében, harmadrészt pedig „a tulajdonjog védelmének megsértésére” tekintettel állítja.
- [29] Az Alkotmánybíróság ezt a három indítványelemet külön-külön vizsgálta.
- [30] 6.1. A szakértői véleményekkel kapcsolatos jogsértésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a benyújtott alkotmányjogi panaszindítvány ezen részeleme valójában az ügyben hozott, és az indítványozó által rá nézve kedvezőtlennek tartott bírósági döntések – tényállás-megállapítással, bizonyítási eljárással és a bizonyítás eredményével kapcsolatos – tartalmi, törvényességi és nem alkotmányossági kritikája. A bizonyítékok mérlegelése eredményének kifogásolásán kívül az indítványozó a tulajdonhoz vagy tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésbe hozható, értékelhető alkotmányjogi érvelést nem adott elő. A bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok mérlegelése és ennek alapján a tényállás megállapítása pedig a bíróságok feladata [3219/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [17]; 3184/2015. (IX. 23.) AB végzés, Indokolás [34]].
- [31] A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége önmagában nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya [21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24]; 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]].
- [32] Az Alkotmánybíróság tartózkodik a jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességeről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról történő állásfoglalástól [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]]. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]]. Önmagában az, hogy az indítványozó a bírói ítélet érvelését tévesnek, magára nézve hátrányosnak tartja, nem alkotmányossági kérdés.

- [33] 6.2. A KöViM rendelet alkalmazásának mellőzése miatt állított alapjogsérelem tekintetében az indítványozó egyrészt hivatkozik „a megfelelő jogalkalmazás hiányára”, másrészt az indokolás elmaradására, harmadrészt pedig a „nem hatályos jogszabályi rendelkezés” alkalmazására, vagyis tartalmilag a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmára is.
- [34] A „megfelelő jogalkalmazás hiányát” az indítványozó azzal indokolta, hogy álláspontja szerint az összeütközés időpontjában hatályos KöViM rendelet alapján kellett volna az alperesnek eljárnia, miként az eljáró bíróságnak is. E jogszabály ugyanis egyértelműen rendelkezik e körben, és a légitárművek elsőbbségét írja elő a földi járművekkel szemben, valamint azt, hogy az irányítótoronynak ellenőrzést kell végeznie a balesetek elkerülése érdekében.
- [35] Az alkalmazandó jog megválasztása, meghatározása az ügyben eljáró bíróság hatáskörébe tartozik {például: 6/2014. (II. 26.) AB határozat, Indokolás [14]; 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [6]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [24]; 3409/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}, ezért az Alkotmánybíróság általában tartózkodik attól, hogy a rendes bíróságnak az alkalmazandó jogra vonatkozó döntését felülbírálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [36] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az ügyében eljáró bíróság – megítélése szerint – téves jogértelmezését és helytelen jogalkalmazását, ezen belül is a megállapított tényállás és az alkalmazandó jog összevetését követő, a számára sérelmes döntéshez vezető hibás következtetéseit kifogásolja.
- [37] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban a bírói döntésre vonatkozó kritika és annak érvelése alapján megállapította, hogy az indítványozó beadványa tartalmát tekintve ténylegesen arra irányult, hogy az abban támadott döntést hozó bíróság általa tévesnek és hibásnak tartott jogértelmezését és jogalkalmazását sérelmezve elérje az Alkotmánybíróságnál a számára kedvezőtlen tartalmú ítélet teljes körű felülvizsgálatát és megváltoztatást. A testület ugyanakkor már több ízben kinyilvánította és megerősítette, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírói szervezeten belül jogorvoslattal nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének. Az Alkotmánybíróság szerepe nem abban áll, hogy a rendes bíróságok minden vélt vagy valós tévedését korrigálja.
- [38] Az indokolás elmaradását az indítványozó azon az alapon állította, hogy meglátása szerint az érintett bírósági ítéletek sem a jogszabály alkalmazhatósága, sem pedig a SERA irányadó 3210. 4. pontjának mellőzése tekintetében érdemi döntést, sem pedig indokolást nem tartalmaznak.
- [39] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, azon belül az indokolt bírói döntéshez való jog azt a követelményt fogalmazza meg, hogy „a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossggal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [40] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a bíróság ítéletében számot adott arról és megfelelő mélységben alátámasztotta, hogy miért jutott az ügy mikénti megítélése kapcsán az ítélete szerinti döntésre.
- [41] A „nem hatályos jogszabályi rendelkezés” alkalmazására, a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmára alapított indítványozói érvelés szerint az alperesi határozatban hivatkozott NFM rendelet alkalmazására tévesen és jogellenesen került sor, a hatóság által az eljárás alapját képező eset időpontjában még hatályban nem lévő anyagi jogi rendelkezéseket tartalmazó jogszabály került alkalmazásra.
- [42] A hatósági döntést felülvizsgáló bíróságok ezt a kérdést megvizsgálták, és azt állapították meg, hogy a hatóság nem az indítványozóra nézve alkalmazta ezt a rendeletet. Abban ugyan tényszerűen igaza van az indítványozónak, hogy az NFM rendelet valóban a 2016. július 4-i esemény bekövetkeztét követően lépett csak hatályba, ám a hatóság és a bíróság egybehangzó állítása szerint ezt a rendeletet nem az indítványozóra nézve alkalmazták.
- [43] Az indítványozó pedig sem az alapindítványában, sem annak kiegészítésében nem igazolta, hogy – a bírósági döntésben foglaltakkal szemben – ez a rendelet rá nézve ténylegesen alkalmazásra került, sőt még magát a határozatot sem mellékelte az indítványához.
- [44] A Kúria ítélete hangsúlyozta, hogy anyagi jogi jogsértésre, jogszabály téves alkalmazására a kereset tartalmazott hivatkozást, a keresetben az indítványozó vitatta a SERA alperesi határozatban felhívott pontjainak, a 3201. és 3225. pontjainak az alkalmazhatóságát. Ezt a kereseti kérelmet az elsőfokú bíróság elbírálta, a fenti rendelkezéseket irányadónak találta az indítványozónak, mint a légitármű parancsnokának a felelőssége szempontjából, mert ezek a szabályok előírják: az összeütközés(ek) elkerülése érdekében a repülőgép-parancsnoknak mindent

meg kell tennie, a légi járműnek figyelni kell a repülőtéri forgalmat. E rendelkezések figyelembevételét, alkalmazhatóságát indokolta a jogerős ítélet [46]–[48] bekezdéseiben.

- [45] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát az Alkotmánybíróság következetesen az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált jogállamiság részét képező jogbiztonság keretében értelmezi {24/2022. (X. 26.) AB határozat, Indokolás [30]; 3074/2021. (III. 4.) AB határozat, Indokolás [39]–[40]; 3154/2019. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [25]}. Az indítványozó azonban nem jelölte meg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, hanem csak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését jelölte meg.
- [46] 6.3. Az indítvány „tulajdonjog védelmének megsértésére” alapított része tekintetében az indítványozó arra hivatkozott, hogy „baleset során megsérült ingó tulajdonom értéke a jogellenes ráhatás következtében jelentősen csökkent, amellyel szemben alapjogvédelemben az állam aktív jogvédelmi kötelezettsége ellenére nem részesült”, E körben az indítványozó utalt még arra, hogy „[a]z eljárás során a felelősségi arányok alakulásának meghatározása nem kizárólag az adott eljárás tekintetében járt jogkövetkezménnyel, hanem az abból fakadó reparációs kérdések tekintetében is”.
- [47] Amint azt a Fővárosi Törvényszék ítélete is kiemelte, az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló pernek nem volt tárgya a repülőgépből keletkezett kárért való felelősség meghatározása, a bíróság kizárólag abban a kérdésben hozott döntést, hogy az alperes hatóság jogszerűen állapította-e meg az indítványozóval szemben a határozatában rögzített jogsértést és ennek alapján jogszerűen alkalmazott-e vele szemben figyelmeztetést.
- [48] Önmagában az, hogy az eljárás során a felelősségi arányok alakulásának meghatározása a későbbiek során az abból fakadó „reparációs kérdésekre” is kihatással lehet, jelen ügyben nem hozható alkotmányjogilag értékelhető összefüggésbe az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével.
- [49] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, valamint a támadott bírói döntések között – az indítványozó által előadott érvelés mentén – alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem mutatható ki.
- [50] Az alkotmányjogilag értékelhető összefüggés hiánya pedig az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indítvány elbírálásának akadálya.
- [51] 7. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy az nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeket, és ekként nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 6.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1128/2023.

